

MÉHÉSZETI KÖZLÖNY.

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYLET KÖZLÖNYE.

II. ÉVFOLYAM.

TARTALOM: Méhészeti mozgalmak. — A liszt-étetés kérdéséhez. *Déján Ágoston.* — A méz-eczet készítéséről. *Dr. Ribáry Ferencz.* — Lapszemle. *Ábend András.* — A természet nyugvó szakában működnek-e a méhek? *Kulisseky Endre.* — Meghívás. *A rendező bizottság.* — Vidék. *Siculus.* — Vegyes közlemények. — *A borítékon:* Felhívás. *A m. egyesület választmánya.* — Egyleti tagok névsora. — A szerkesztő üzenetei. — Hirdetés.

Junius hó, 1887.

KOLOZSVÁRTT.

AZ EGYLET TULAJDONA.

NYOMATOTT AJTAI K. ALBERT (MAGYAR POLGÁR) NYOMDÁJÁBAN.

1887.

Felhívás.

Egyletünk elhatározta, hogy a szolnok-dobokamegyei gazdasági egylet által folyó évi október havában Deésen rendezendő termény-, állat- és iparkiállításon méhészeti terményeket és eszközöket fog kiállítani.

Közlönyünk május havi füzetében már értesítettük az érdeklődőket egyletünknek a deési kiállításra vonatkozó elhatározásáról. Ezuttal ismételten felhívjuk arra a méhészet barátai figyelmét, kérve, hogy igyekezzenek a kiállításon minél tömegebben részt venni.

Mindnyájunknak érdekében áll, hogy az országosan látogatott népes kiállításon tegyünk tanúságot a hazai méhészet haladásáról s kövessünk el mindent, hogy terményeinket ösmertessük meg, hogy annak idején piacot szerezhessünk azok számára.

Eleven méhek kivételével kiállítható minden névvel nevezhető méhészeti termény és eszköz; mint pl. méz, viasz, méz-bor, méz-szesz, méh-sör, bárminemű méz-készítmények, kaptárak. sat.

A kiállításban résztvenni szándékozók a kiállítási szabályzatot és szükséges bejelentési ívet egyletünk elnöksége útján bérmentve veendik.

A m. egylet választmánya.

Tagsági díjaikat befizették 1887-re:

Szabó Károly 1 frt.
Mucsi József.
Hatházy Ferencz.
Dobolyi József.
Barkó Ferenczné.
Kovácsics József.
Cserneki Pácz Miklós.
Ágoston Mózes.
Szolnok-Dobokamegyei
gazd. egyesület.
Dicső Lajos.
Csikmegyei gazd. egyesül.
Nyéki Méhes Balázs.
Czakó Sándor 1 frt.
Szántó Sándor.
Zar. Knöpfler Károly.
Wieder József II. részlet
1 forint.
Truczia Andre.
'Sigmond Dezső.

Rosiescu Tulus.
Haller Károly.
Csiki Lukács.
Orbán Józsefné.
Dr. Grois Gusztáv.
Korbuly Gergely.
Bartha Miklós.
Szigethy Miklós.
Kabdebó Kristóf.
Schilling Rudolf.
Benkő Mihály.
Sipos Gábor.
Vörös Sándor.
Schvihter Márton.
Bíró János.
Bodor László.
Nesztor János.
Ábend András.
Mózsa Jozéfa k. a.
Gamauf Vilmos.

Markhard József.
Hirschfeld Sándor.
Reinbold Olivér.
Szabó Samu.
Züllich Antal.
Kovács Károly.
Balázs Antal.
Farkas József 1 frt.
Müller Antal 1 frt.
Kabdebó Lajos 1 frt.
Deési takar. pénzt. 1 frt.
Szabó Imre.
Gáll Péter.
Bodor Géza.
Nagy Tamásné.
Dr. Jenei Victor.
Nemes Árpád.
Stasitzky Miklós.

MÉHÉSZETI KÖZLÖNY.

Az Erdélyrészi Méhész-Egylet Közlönye.

SZERKESZTŐI IRODA

Ó-Vár, Bástya-utca 9-ik
szám.

HAVI FOLYÓIRAT.

KIADÓ-HIVATAL

hova az előfizetési pénzek
küldendők.
Felső-Keresztutca 1. sz.

Megrendelések

A KIADÓHIVATALBA.

Előfizetési díj:

Egész évre . . . . . 2 frt.

Félévre . . . . . 1 frt.

Kéziratok bérmentve

A SZERKESZTŐSÉGBE.

Méhészeti mozgalmak.

Bérczes hazarészünk különböző pontjain, élénk mozgalom indult meg az utóbbi időkben, melynek célja: egy zászló alá gyűjteni a méhészet barátait, hogy fiók-egyletté alakulva, egyesült erővel törekedjenek a közös, nemes cél felé.

A csíkmegyei gazdasági egyesület májusi közgyűlésén került felszínre ott az eszme, hogy a gazdas. egyesület kebelébe méhészeti szakosztályt is alakítson. Az egylet tagjai általános helyesléssel fogadták az indítványt, s miután ez ügy előtt maga a főispán s más befolyásos és lelkes ügybarátok állanak, bizonyosra vehetjük a csíkmegyei m. kör megalakulását.

A tervezet szerint, az egylet minta-méhest is állít föl s a mellett faiskolát. Annyi méhcsaládra fogja berendezni méhészetét, hogy annak jövedelme fedezze a méhész illetményeit. Ennek feladata lenne Csíkmegyében vándortanítói teendőket is végezni. Ez intézkedés az erdélyi (VI.) méhészeti kerület túlságos nagy terjedelmében találja helyes indokolását. Mert eme kerület vándortanítója, a nála már megszokott, legodaadóbb buzgalom mellett sem képes, sőt fizikailag is lehetetlenség is, egy ily nagy kerület minden pontján, bár két-három évben egyszer, megfordulnia. Így hát szükséges, hogy maguk az egyletek is tegyenek

meg maguk részéről minden lehetőt, miáltal a méhészeti szakismeret terjesztését előmozdithatják.

Magában Csikszeredában jelentékeny számu méhész és méhészet kedvelő van, s a közeli vidék méhészeivel együtt, eddig már mintegy 80-ra megy a Csikmegyéken alakuló m. kör tagjainak száma.

Egy másik méhészeti kör Csik-Szentgyörgyön van alakulóban.

Itt már jóval előbb haladtak az eszme megtestesítésének munkájában, a mennyiben Csik-Szentgyörgy és a községek lelkes méhészei, mintegy 90-en nemcsak beléptek a kör tagjai sorába, hanem elkészítették az alapszabályokat is, melynek a szokásos záradékkal ellátása után, azonnal hozzá fog e kör üdvös munkálkodásához.

Az ügy élén itt is kiválóan buzgó szakférfiak állanak, mint Warga Ferencz, csik-szt-domokosi plebános, Ferenczi Károly (Gyergyó-Szent-Miklós), Csiszár Pető igazgató-tanító (Csik-Szépviz) stb., kiknek nevei teljes biztosítékot nyújtanak arra, hogy az úttörés nehéz munkájában nem fognak lankadni.

Mindkét méhészeti kör területén kiváló mézvidékek vannak, s így meg vagyunk győződve arról is, hogy a felállítandó mintaméhesek eredmény tekintetében csakhamar fényes bizonyítékot fognak nyújtani, hogy hazánk eme részein az észszerű méhészkedés bizonyos jövedelemforrást nyújt, mézproductuma nemcsak versenyképes lesz, hanem a legkiválóbb csemegemézek között foglalandó helyet.

Sajnos, eme vidékek méhészeti kulturája eddig feltűnően lassu haladást tanusított; ezért hát nagyon is elérkezett az idő, hogy hivatott egyének az ügy élére álljanak, s kezükbe ragadva a haladás zászlóját, megmutassák a helyes utót, mely a még kiaknázatlan jövedelem forrására vezet.

Az erdélyrészi méhész-egylet, mint anya-egylet, melegen üdvözli a kebelébe lépendő két méhészeti kört s óhajtjuk, vajha minél előbb megkezdénék várva-várt üdvös munkálkodásukat!

A lisztételés kérdéséhez.

Abend András veterán méhészünk, kiról a magyar Berlepsch, báró Ambrózi Béla a „Magyar Méh“ f. é. 2. és 3. számában, a méhészeti aphorizmáiban 2. alatt a szalmakas átlakoztatásáról beszélve, ezeket mondja: „E tekintetben Abend András erdélyrészi vándortanító kitünő mester és ajánlom eme, különben is nagyon tapasztalt szakférfiúnak ez iránybani utasításait, stb.“ A Méhészeti Lapok 1885. évi 5. számában a „múraj és még valami“ cikkében úgy nyilatkozik: „Soha olyasmit sem élőszóval, sem pedig írásban nem nyilvánítottam, a miről valósággal meggyőződve nem lettem volna, hogy soha ilyen kifejezést, mint p. o. „talán, vagy valószínűleg“ nem használtam, hanem a helyett mindig azt mondom, hogy „így áll, meg vagyok győződve“, stb.

E kitünő szakférfiu állításának valóságáról meggyőződván, méhesemben 2 versen végbevitt műtéte után: a lisztnek a kaptárban való beadását is tőle jó pénzűl vettem és szavaihoz hiven ragaszkodva, másoknak is ajánlottam. De látva azt, hogy a lisztételés a kaptárban vita-kérdéssé vált, a melyben kétségbe vonatik Abend eljárásának helyessége, már-már az én hitem is ingadozni kezdett s neki fogtam a kísérletezésnek. A lisztet úgy praeparáltam, mint Abend előírja, de citromot nem használtam, mivel ép akkor nem volt kéznél (faluhelyen lakom). A praeparált liszttel 3 félkeret lép celláit egy oldalon betöltöttem és ezeket elosztottam 3 törzs között. Ez történt április hó 10-én, mikor már a méhek kivülről is hordanak virágpórt és mézet. E 3 törzs közül 2 erőteljes volt és az egyik gyenge. A 2 erőteljes 16 lépet fedett, a gyenge pedig, a melynek csak 10 félkeretje volt a kaptárban, t. i. a költőtérben, a felső sorban 5 és az alsóban ismét 5, csak a 4 felsősor belső keretjeit lepte, a mely keretek lépeiben a felső, mintegy $\frac{1}{6}$ résznyi méz, a többi részeikben pedig részint befedett, részint fedetlen költés és pete volt, de himpor majd semmi. (Az erőteljes családokat nem vizsgáltam meg.)

Abból az okból, hogy könnyebben vizsgálhassam a lisztes kereteket, a felső sorban legutolsóknak alkalmaztam, t. i. az ajtó felé, de a lisztes oldallal befelé (a következő lép el volt lepve a méhektől). Szoktatóul mézet nem csepegtettem a liszt körül.

Lássuk mi volt az eredmény?

Az erőteljes családoknál a 3-dik napon sok lisztet találtam a kaptár fenekére lehullva; a gyengébbnél nagyon keveset. Kisepertem azt és betettem az ajtót. Három nap múlva újból vizsgáltam a méhcsaládokat és a 2 erősnél újból nagy mennyiségű liszt volt lehlulva, míg a gyengénél majd semmi. Most már nem várhattam tovább, kiszedtem a lisztes lépeket megtekintés végett. Az erős törzseknél azt vettem észre, hogy gondjuk sin-

cson a lisztet befedni és többé nem is adtam be, a gyengénél azonban láttam, hogy a liszt némely czellában be van fedve és így továbbra is behagytam a lisztes lépet. Később megvizsgálva, azt észleltem, hogy majd nem az összes beadott liszt be van fedve és hogy abból fogyasztanak. Abból az okból, hogy az anyaméh az alsó sorban is fiasítson, kiszedtem az összes lépeket és úgy rendeztem be, hogy legbelől egy üres lépet adtam be és utánuk mind a 2 sorban egy fiasításos és egy-egy üres lépet és utoljára a lisztes lépet. Higitott mézzel tápláltam minden második esetén. A törzs gyarapodott úgy, hogy ma 14 lép van a költő térben, a lisztet fogyasztotta fokozatosan (mert, hogy kihordották volna, nem hiszem, mivel egyszer befedték) és ha nem veszem ki ezt a darabot felküldés végett... lehet, hogy semmi sem maradott volna belőle.

Sajnálom, hogy az erős családoktól oly hamar kivettem a lisztes lépeket, mert meglehet, hogy azok is befedték volna később, de mégis e tapasztalatból azt vagyok bátor következtetni, hogy:

1. Az erős család nem igen hajlandó a lisztet befogadni, bizván erejében, hogy gyűjteni fog.

2. A gyenge törzs nem bizván erejében, köszönettel befogadja a lisztet.

Mig valakinek módjában áll buzaliszt-kenyérre szert tenni, nem igen hajlandó rozs-, avagy árpa-kenyérrel élni. Ugy a méhek is, mig biznak erejükben, hogy himport szerezhettek, nem hajlandók a helyett a lisztet igénybe venni; igen ám, de a lisztételés tárgyában ép arról van a szó, hogy szükségből étessük és mivel a szükségben szenvedő családom a lisztet befogadta: be van bizonyítva, hogy a méhek a lisztet a lépek czelláiban beadva, szükségük lévén rá, befogadják a kaptárban is és így, Abend a lisztételés kérdésében győzött.

Állításaimnak hebizonyításául bátor vagyok küldeni a tekintetes szerkesztőségnek egy darab lépet megtekintés végett (emlitett kaptárból kivéve), a melyben a liszt ép úgy, mint a himpor szokott, be van fedve. Kérem egyuttal, ha közel van X. X., részemről mélyen tisztelt méhészt ur, átnyújtani neki is megtekintés végett.*)

Dégán Ágoston,
határőri vezértanító és méhészt.

Tisztelt barátom! Kezemben a M. M.⁴ legutóbbi száma, A m b r ó z y báró érdekes méhészteti aphorismáit olvasom, midőn a Dégán Ágoston ur

* Dégán ur szivességéből nyert lépet átadtuk X. X. barátunknak, ki az alább közölt sorok kíséretében küldte vissza. A beküldött lépet félretettük és szerkesztőségünkben bárki megtekintheti.
(Szerk.)

szivessége folytán nyert lépdrabot küldöd. A mint egy futó pillantást vettem az előttem szerfölött becses küldeményre, már alig mertem többé kétségeskedni a fölött, hogy egy megdönthetlen czáfolat van birtokomban, melylyel szemben lehetlen közdni többé azoknak, kik mindeddig tagadták, hogy a méhek a kaptárba beadott lisztet feldolgozzák. Ezekhez tartozik Ambrózy báró nagy mesterünk is, ki a „M. M.“ legutóbbi számában ugyan azt ismétli, a mit már többször hangoztatott, kétségbe vonva még azt is, ha vajjon Abend Andrásnak csakugyan sikerült-e a kaptárban beadott lisztet feldolgoztatni.

Mint már megelőzőleg az egylet közlönyében is hangoztattam, e téren tett kísérleteimmal én sem voltam szerencsésebb, mint Ambrózi báró és sok mások Schopf Vilmosig, kik megpróbálták a méheket kitanítani a lisztételésre. Ezért hát, bár Dégán Ágoston urban sem kételkedhetem, megbocsájt érdemes méhésztartásunk, hogy a lehető legjobb meggyőződés okából, tüzetes vizsgálat tárgyává tettem küldeményét, melynek eredményét röviden a következőkben foglalhatom össze.

A mintegy félkerétnyi lép majdnem összes sejtjei kisebb-nagyobb magasságban (egyenlőtlenül) tömve vannak fehéres-sárgás anyaggal. A felület hegyes, merev eszközzel érintés és mérsékelt nyomásnak ellent áll, s elárulja, hogy azon finom és keményebb állományu burkolat van, mely valamivel sötétebb színű, mint az alatta levő anyag. A burkolat óvatos eltávolítása után a sejtek tartalmát némileg összeálló állománynak találtam, mely azonban a nyomásnak könnyebben enged, annyira, hogy egy sejt belüregének megfelelő, tompa végű fácska, térfogatának egy harmadrésziére lesüllyeszthető, a nélkül, hogy a sejt sérülést, vagy alakjában változást szenvedne. A sejtekben levő anyag feletti burkolatot ötvenszeres nagyítás mellett vizsgálván és összehasonlítván saját kaptáromból kivett himporos lépek burkolataival, a két burkolat fizikai tulajdonságai teljesen megegyeztek. A sejtek tartalmát ízelve, édes és csipős hatásnak találtam, mely az iny között eldörgölve, némileg érdesnek tűnik föl. Nagyító üveg segélyével, de még szabad szemmel is igen jól látszanak abban a nem kellően elaprózott paprikadarabok, valamint cukorszemcsék.

Vizsgálódásom folytán meggyőződtem, hogy a sejtekbe lerakott anyag nem egyéb, mint paprika és cukorral vegyített liszt, még pedig egyik sem a legfinomabb alakban. Hogy a méhek helyezték azt a sejtekbe, bizonyítja a pépszerű átdolgozás és a felületnek olynemű burkolása, minőt csak a himpor fölött találhatunk.

E szerint tehát bizonyos, hogy a méhek a kaptárba beadott lisztet is elfogadják bizonyos körülmények között. E vitás kérdés eldöntésénél,

nagy köszönettel tartozunk Degán urnak, s kívánatos volna, vajha minden méhésznél e téren tett tapasztalatait hasonló módon hozná nyilvánosságra.

X. X.

A méz-eczet készítésről.

III.

A méz-eczet általában ugyanazon alkatrészeket tartalmazza, mit a mézbor. Lényeges átalakuláson csak a szesz-tartalom megy át, a mennyiben az eczetté válik, annyira, hogy az eczeterjedés teljes lefolyása után a szesznek még nyomai se mutathatók ki. A borban netalán még meg volt kevés cukortartalom is eczetté alakul; fönmarad azonban jelentékeny mennyiségű glicerin s ettől van a méz-eczetnek ama kellemes, édeskés íze, melyet semmi más eczetenél nem tapasztalunk.

Azon anyagok (aethericus olajok), melyek a méznek a zamatot adták, részben átváltozást szenvednek, de azért kétségen kivüli, hogy a méz zamata, az abból előállított eczetnek előnyére van. De megfordítva, a mézben levő idegen, rossz izt okozó anyagok szerfölött rontják az eczet minőségét. Annyira, hogy például a penészes, vagy korhadó szerves anyagokkal vegyített mézből készült eczet élvezhetlen. Ezért nem ajánlhatjuk eléggé az eczetkészítéssel foglalkozóknak, hogy csak azt a bort használják eczet előállítására, mely minden kellemetlen utó-iztól ment.

A tiszta kezelés kiváló szem előtt tartása mellett, ugyan ajánljuk a méhésznél, hogy az utolsó csöpp hulladék mézet se hagyja kárba veszni. És mi alkalmasabb mód a hulladék méz értékesítésére, mint épen az eczetkészítés? még a pergetésnél is van mindig egy bizonyos mennyiségű hulladék, melyet jól föl lehet használni eczet-készítésre, ha meggyűjtjük s kiforrti hagyjuk. A sonkolyos méz kiszűrésénél azonban már igen jelentékeny mennyiségű méz marad a sonkolyban s akárhány méhésznél láttuk már, hogy viasz olvasztásnál a sonkoly méztartalmát számba se vette.

A sonkolyra töltünk annyi mézet, a mennyi lepje el s összegyümöszölés után meleg helyen hagyjuk állani. Csakhamar tapasztalni fogjuk, hogy a sonkolyra töltött méz heves pezsgésnek indul. Ez az alkohol erjedésnek a jele. Mikor a pezsgés megszűnt, a mi kedvező körülmények között (meleg helyen) megtörténik három hét alatt, szűrjük le a vizet úgy, hogy abba semmi sonkolyos rész ne maradjon. Ha kevés volt a sonkoly méz tartalma, mielőtt az eczet-ágyra öntenénk, szükséges egy kevés borszeszt adnunk hozzá, különben tulságos gyenge lesz az eczet. Arra figyelmeztetjük az érdeklődőket, hogy a gyors erjedést lehetőleg igyekezzenek előmozdítani a meleg fokozásával, különben tej-sav, majd vaj-sav erjedés áll be s akkor nem sikerül az eczettelállítás.

Szabályul felállíthatjuk, hogy a sonkoly sulyához arányitva, 6—8 annyi vizet öntsünk arra.

A sonkoly méztartalmának kiáztatásánál ügyeljünk, hogy minden sonkoly legyen víz alá merülve, mit elérhetünk úgy, ha a víz felszínére sűrűn átlukgatott deszkát helyezünk s lenyomtatjuk. Ha az nedves sonkoly levegővel érintkezik, bekövetkezik a penész erjedés a mi teljesen megakadályozza az eczeterjedést s ez esetben kárba veszhet fáradságunk, vagy csak nagy munkával hozhatjuk helyre a hibát úgy, mint már előbb előadtuk. A penészerjedés kétségtelen ismertető jele a felületen képződő fehér réteg, mit borvirágnak is szoktak nevezni.

Míg egyfelől ügyelnünk kell arra, hogy az eczetenek szánt mézbor ne legyen tulságosan gyenge, másfelől az igen erős bor használata is hátrányos. A már előbb megállapított arány a legkedvezőbb. Minél több a méztartalom, annál később forrik ki a bor, s ha az, a 11 perczent alkohol tartalmat meghaladja (a mi megtörténhetik, ha tulságosan sok mézet adunk a vízhez) nem fog végbemenni az eczeterjedés.

Előbb már meghatároztuk az eczeten mennyiségét, melyet az eczetenképző edénybe kell öntenünk, ugynevezett eczetenágnak s időről-időre mennyi bort kell arra öntenünk, hogy az eczeterjedés gyorsan és szabályosan menjen végbe. Mint szabály szem előtt tartandó azonban, hogy minél több és minél erősebb eczeten használunk ágy-gyanánt, annál gyorsabban megy erjedésbe a reá öntött bor. Ebből az okból némely gyáros a gyártás gyorsítása céljából eczetenágnak, a felöntött bor 40—50 százalékát alkalmazza, így eléri, hogy a kellő melegben, főleg ha a bort is 40 fokig melegítve önti fel, már egy pár nap alatt tökéletes eczeten nyer.

Ez eljárást azonban inkább csak a szesz-eczeten gyártásnál alkalmazzák, de a méz-eczeten gyártásnál nem ajánljuk, mert minél gyorsabb az eczetenképződés, annál többet veszít a gyártmány zamatjából; így a méz-eczeten a tulságos gyors gyártás következtében értékéből veszítene.

Dr. Ribáry Ferencz.

Lapszemle.

II.

Hogy a méhek csakis az üres lépen szeretnek és telelnek nyugalmasan, az kizár minden kétséget. Ha egy erőteljes betelelendő kúpos kasból kivágjuk késő őszön mézig az üres lépeket, tekintsük aztán meg akkor, midőn már összevonultak a méhek a hideg beálltával, meglátjuk, hogy inkább a lépek széleibe kapaszkodva, kívül csüngnek a méhek csomóban, hogysem a mézzel telt léputczákba foglaljanak helyet, mindaddig, míg ki nem élték a mézet olyan térről, a hol elférjenek. Azt hiszem, ezen körülmény is bizonyít legalább annyit, hogy a mézes lépek között sem bírnák átélni a telet. Különbö pedig elég alkalmam volt e tényállásról meggyőződni, midőn rend-

kivüli teendőim miatt néha november, sőt december elején végeztem el a betelelés munkálatát, megtörtént sokszor, hogy téglát kellett megmelegítve betennem a kaptárakba; csupán azért, hogy az egészen üres eltávolítandó lépekből a belebujkált és elfázott méhek erőt nyerjenek kibujkálni a téli kivett lépekből és újra rendbe jöjjenek.

Nincs tehát semmi szükség tanulmányozásra, mert egy tekintettel meggyőződhet a kinek legcsekélyebb kétsége van, csak meg kell nyitnia a téli fészket télen anynyira, hogy a külső kisebb fele közlé lehet pillantani s egyszerre meg lehet látni, még pedig figyelemre sem méltó kárral. (Csak gyorsan.)

Ezt azért hoztam fel, mert az üveg ajtón át semmit sem lehet megállapítani, mivel a szélső lépeken rekedt néhány méh, úgy az ingatlan, mint az ingó kaptáraknál sohasem bujkál a czellákba, hanem rendszeren a lép felületén egy csomóba vonulva hal meg.

2. kérdés ez: „Szoktak-e, vagy egyáltalán sértetlenül birják-e a méhek a méhpetéket egyik sejtől a másikba áthelyezni?”

Ezen kérdéssel egyértelmű czikk jelent meg a „M. L.” 1. számában (1886) Csinádi Sándor urtól „Egy félbeszakasztott szemle” czime alatt, de mert valóban félbe is szakadt és a czikk író nem is mondja világosan, hogy lássa a kritikus állapotú méhcsaládjának anyját, nem lehet tehát tudni, volt-e vagy nem? Nem tudok tehát hozzá szólni sem.

Egy másik, szintén e tárgyra vonatkozó czikket közöl Könyves Mihály ur a „M. L.” 7—8 számában (1886), nevezett szintén említést tesz az előbbi félbemaradt szemléletről, áttér aztán saját méhére és elmondja, hogyan járt egy álynyás családjával:

„Legelső gondom volt a beteg családot a megsemmisítéstől megmenteni. Ezt a következő módon tettem: Az egész lépépitményt kiszedtem, az összes népét méhestől bizonyos távolságban szélnek eresztettem, illetőleg azokat a már hasznavehetlenné vált sejtekről (Azon lépek igen is hasznavehetők.) lesepertem. A beteg kaptár helyére hasonló kaptárt tettem, melyet azután egészséges lépépitményrel láttam el. A röplyukat Haneman-féle ráccsal zártam be. (Ez a herék igen nagy részét visszatartotta a bevonulástól.) A megszokott helyére visszajött családnak egy egészséges termékeny anyát (Kalitkába.) adtam. Ezen az uton sikerült a családot megtartanom. Az áthelyezéssel egyidejűleg próbára — egy egészséges kaptárból kivett két üres sejt közé, a mézürbe elhelyeztem a fentebb említett, rendetlenül petékkal ellátott heresejtet. Mit kellett tapasztalnom? Azt, hogy némsokára a mézürben mind a három keretben púpos költést találtam. Ez — miután az említett két keret egészséges kaptárból származott, semmiféle pete vagy fiasítás azokban nem volt, a mézür oly pontosan volt elzárva, hogy oda csakis a dolgozó méhek mehettek fel (Hát az álynyák?) és mégis púpos költést találtam, az nem származhatott másképen, minthogy a dolgozó méhek a petéket egyik sejtől a másikba áthelyezték.“ (??) Ezek után még a következőket mondja:

„Egészséges kaptáraknál nem volt ilyen tapasztalatom, de ezentul én is Csinádi urhoz szegődöm s minden igyekezetemet oda fogom irányozni, hogy egészséges kaptáraknál is nyomára jöhessek annak, hogy történik-e ilyen peteáthelyezés vagy nem.“ (Az egészséges családoknál előbbi tévedéséhez hasonlóly sohasem-tapasztalt.)

Igaz, hogy Könyves ur mind ezeket még 1884. évről adja elő. De reményem, hogy azon idő óta több jártasságot szerzett magának. És így inkább más kezdő méhésztársak érdekében hozom fel eme tényállást egész terjedelmében, melyre tapasztalataim alapján válaszolván, azon reményemnek adok kifejezést, miszerint nem leend érdektelen, ha reá mutatok, hogy hol és miben nem járt el K. ur tapintattal.

A mint fenn érintém, ismétlem, miszerint az álynyás állapot az egyedüli körül-

mény a méhészet terén, mely legtöbb bajt okoz és sokakat is tévutra vezet, melynél olyan események merülnek fel, hogy olyant az egészséges családoknál hiába keresünk. Az álynyás állapot és ide értve általában az anyátlanságot is, — ezek körül forog a méhészeti tudomány legnagyobb része.*) Arra fektetendő tehát a legfőbb suly, hogy azt sajátítsa el elsősorban minden kezdő, hogy miként kell óvatos biztossággal az anyátlanságon segíteni, és hogyan kell az álynyássá vált családokat kigyógyítani.

Meg is vagyok győződve, ha! Könyves ur korrekt járt volna el, nem szegődött volna Csinádi Lajos urhoz.

Azt mondja, pontosan elrekesztette a méz Kamarát, és hogy oda az anya teljességgel nem, — csupán a dolgozó méhek mehettek fel. Ámde az álynyák is csak dolgozó méhekből valók. Azokat is ki kellett volna tehát a méz Kamarából zárni. Mind elítélni, és kivégeztetni kellett volna az egészséges szomszéd családok által. A helyett azonban Könyves ur még örömet is szerzett ép az álynyáknak; képzelem határtalan örömeiket, midőn szépen elkülönítve megtalálták nemzedékök maradványát és mellette még két tiszta — rendelkezésük alá bocsátott üres lépet, melyet zavartalan nyugalommal tele is rakhattak petékkel. Nem volt tehát szükség a peték költöztetésére, mert mind jelen voltak, a kiktől az egész származott; akár még ötven keretet is meg birtak volna petével rakni.

Az álynyás családokat, melyek népe még oly erőben van, hogy megérdemli az életet, következőleg szoktuk gyógyítani. — Ha egyes kaptárban van, azt azonnal el kell távolítani helyéről és 3 napig üresen is hagyandó annak helye. Ha pedig több fiókos a kaptár, az tudni való, hogy helyben kell kiüríteni az utolsó bogárig. A röplyukat pedig nem csak elzárjuk, hanem deszkával is el fedjük, hogy közelébe se juszanak a visszatérő méhek a megszokot röplyukhoz, hogy annál hamarabb keressenek magoknak más otthont. Azután elvisszük kissé távolabb a teleptől árnyéokra és egyenként letakarítjuk a méheket, — ha! zárható dolgozó ládánk van abba, vagy egy kasba, azt pedig el kell látni Hanemann-féle ráccsal, lehet deszkával is pótolni, ha nem elég a rács. Hanem seprés közben mindig takarva legyen a kaptár, vagy láda nyílása és közben a takaró alá kell füstölni s csak egy kis helyen nyitjuk fel a takarót, a hol berázzuk vagy seperjük a lépekről a méheket. (A méhek lerázása igen praktikus és gyors eljárás, aki azt gyakorolja) midőn ezzel végeztünk, akkor állítsuk ki a ládát a ráccsal fölfelé napos helyre és bizzuk azontul saját sorsukra. Midőn kissé fölcsudnak, a méhek kibujkálnak, a herék foglyok maradnak. Ez ér valamit, mert megsemmisíthetjük. (De K. ur visszaeresztette a heréket is, jó, hogy az előbbi helyiségből kizárta, de nyitva állt utjok a többi kaptáraknál, egy sem pusztult belőlük el.) A méhek nem találván, vagy nem mehetnek be saját kaptárjukba, az álynyákkal együtt megoszolva, a szomszéd kaptárakba kéredzkednek, az előbbieket be is fogadtatnak, az utóbbiak, illetve álynyák, kiméletlenül leöletnek, arra a műveletre csakis az egészséges törzsek vannak hivatva. És ezt pontosan végre is hajtják, mert nem igaz ám az az állítás, hogy pl. „az álynyák nem tudnak visszamenni, azok fiatal méhek és még kint sem jártak“. stb; sőt ellenkezőleg azt mondom, hogy nagyon is kitanult vén szüzek, és ha ez is igaz nem volna, amint az anya el tud a rajjal menni, ugy az álynyák is haza találnak a többivel az utolsóig, kivéven talán néhány fiatal méhet, ha olyan volna (?) Különben ha! azonnal visszaeresztjük, kár és hiábavaló minden fáradság, kár

*) A megárvultság egyik csálhatlan jele az, ha anyabölcsöt láttunk, olyan czeláblól átalakítva, melyben himpor van. Ekkor már megvizsgálándó, hogy nincs e pete valamely anya-bölcsőben, és mihelyt csak egyetlen petét találunk egy bölcsőben, tudhatjuk, hogy az álynyától eredt, rögtön segíteni kell.

a termékeny anyát reájok vesztegetni, mert ha felveszik is azt, nincs vele cél érve, mert verset petéznek vele az ályányák, és így fejlődik addig 15—20 here, amíg egy méh itt-ott világra jó, miután kiszorítják az anyát a térből; ők többen lévén.

Mult évi október havában ugyancsak a peték áthelyezése ellen vitakoztam X. Y. méhésztárssal. Elbeszélte, hogy egy megárvult családnak adott egy erős családtól egy egészen hecsinált here- és egy friss méhfias lépet. Az elsőt belül, utóbbit pedig anyarácson kívül akasztotta be és mi történt? mondá az, hogy a méhek oda hagyták a méhfias lépet, és a herelép alján építettek anyabölcsőt, melyben anyát is neveltek magoknak. E szerint kétséget sem szenved, mondá, hogy az odahagyott méhfias lépből vitték be azt a petét, melyből anyát neveltek. Azt mondtam erre, ha belül tette volna a méhfiasításos táblát, bizonynyal azon neveltek volna anyát, így azonban elfoglala a népet a hereléppel, oda kelle a külső költést hagyniok; azután kérdeztem, hogy figyelmesen körül nézte-e azt a herefias lépet mielőtt betette? nem, lön a válasz. E szerint, mondám, megmerne-e esküdni, hogy ama kelendő heretábla alsó szélén, mely egy erőteljes családtól került ki, nem volt egy kezdetleges anyabölcső és benne a pete? erre ismét csak nemet mondott, no barátom, mondám, ezzel a semmit nem bizonyító körülménnyel hallgasson, mert ha nyilvánosságra hozza, én leszek az első a ki ledorongolom. Meg is fogadta tanácsomat.

*

3-ik és az utolsó kérdés ez: „Vajon a sokszor, leginkább, de nem kizárólagosan ályányás kasokban, az egy czellában található számos pete hová lesz, miként távolittatik el, úgy, hogy álczát mégis kizárólagosan csak egyet-egyet találunk.“

Először is ezen kitételhez szólok hozzá, „nem kivételesen“, ez oda vonatkozik, hogy elvétve kivételesen a termékeny anya is tesz egy czellába két petét, ámde ezt nem szabad összetéveszteni az ályanya petéjével, még akkor sem, ha pl. nem termékenyült is meg és szüznemző az az anya, mert annak, mint teljesen kifejlett, tökéletes nőnemnek, a végkimerülés utolsó idejéig mind kifejlettek a petéi. Tehát nem nemtelen, illetve semleges, hanem, hogy egy fejezzem ki magamat mindenki által megérthetően „csiraképes“. Ebből tehát az egyik természetes, hogy eltávolittatik mihelyt a másik életre jó, mert a czella nem kettőre van alkotva. Az marad meg és ápoltatik, amely előbb kikél, mert aligha egyszerre tétetett a czellába és fel kell tenni, hogy helyszűke miatt került oda vissza az anya és tevé bele a második petét. Hogy pedig a méhek, midőn az idő által befolyásoltatnak, ezeket eltávolittanak, a fiasítást illetve, annak fejlődése minden stádiumában, ez köztudomású tény. Az az egy pete tehát egy kis inyencz falat a méhek részére, de kérem a t. olvasót, ne mosyologjon eme feltevésemre, mert úgy sem tudná az ellenkezőt sem bizonyítani. Hogy fel lehet tenni, az bizonyos. Ha meggondoljuk, hogy a legnagyobb állattól a parányibb szárnyas rovar is megessi nemzedékit — tojásait — azt tudjuk. Fel lehet tehát tenni a méhekről, midőn tudinvaló, hogy az anya ürülekít is föl kell takarítaniok. Sokszor látjuk, mily mohósággal szivják fel a megsértett kövér herefiak bőnedv tartalmát. Ki tudja nem használják e fel. Mi undorító volna tehát reájuk nézve egy pete, mely ha rágóikkal megfoggják, széjjelmálik.*) Ezért tartom én lehetetlenségnek, hogy a méhek képesek volnának a petéket egyik czellából a másikba sértetlenül áthelyezni. És azért is, mert tudva van, hogy a pete, midőn letétetik, nyálkával van bevonva. És mihelyt a pete vége érinti a tiszta száraz czella fenekét, rögtön oda is ragad. Ha ez így nem volna, az esetben megtör-

*) Hogy rágójukkal rendkívüli erővel tudnak fogni, az bizonyos. Egy tolvajnak megfogja lábát az ór s abban a pillanatban hirtelen fordul a tolvaj és jöltalált szurással agyon szurta, együtt kell áldozatával elvesznie, soha sem veheti ki lábát.

ténnék sok petével az, hogy nem válna el a pete az anya végtagjától, hanem oda ragadva maradna, amíg a másik következő pete el nem tolná az előbbit.

Amint látni is lehet akárhányszor, az anya végtagjához ragadt petéket. Hogyan fogja tehát meg a méh a petét pl. rágójával, hogy meg ne sérüljön, ha le nem volna ragadva; még akkor talán lehetséges volna, hogy sértetlenül fölvehetné és szállíthatná tovább, mint a macska zsenge fiait szokta, hanem miután, ismétlem, miután le van ragadva, nagyobb erővel kellének azt megfognia és okvetlenül meg is sérülne. Elég, hogy határozottan lehetetlenségnek tartom. Ott nevelnek a méhek anyát, ha szükség kívánja, a hol a pete van helyben a méhcellában, vagy ha 3—4 [ ] czeinti méternyi petével telt lépdarabot beadunk, csak abból nevelnek ők anyát, a mennyianyabölcsöt egymás mellé össze birnak szorítani, hiába van annak a darabba behelyezett lépnek közelében a kényelmes kinálkozó anya-bölcső bármily számmal, csak nem tesznek abba petét sohasem.

Átérve az ályánás állapotból felállított ama kérdésre, hogy mi történik az ott rendszerint minden czellába előforduló számos petékkal?

Ezen kérdés az én meggyőződésem szerint sem beható tanulmányozást nem igényel, sem bebizonyításra nem szorul, csak legfeljebb meg kell a következőket figyelni, s ha mégis találkozna, aki szavaiban kételkedék, t. i. arra nézve, hogy mi történik, pl. a felesleges petékkal, az nézze meg jól és azonnal meggyőződhet saját szemével, hogy mi történik vele.

Figyeljünk meg egy olyan tért a dolgozó lépen, melyen pl. ezer czella van. Vegyük most, hogy az be is van az ályányák által petézve, van pedig benne átlag három ezer pete; ezen nagyszámu petékből alig válik több jó az egy ezer czellában, mint 250. Tehát tökéletlen azoknak nagy része, a milyen tökéletlen törpe nemzője is. Bizonyítja azon körülmény, hogy mindig szórványos, ritka a púpos költés. Eltekintve pedig attól, hogy egyfelől folyton rakják utánna a petét pete mellé, maradjunk az először letett 3000 peténél, ebből vált tehát be a fentjelzett 250 here-álca, e szerint tizenkettőből egy. Hogy mi lett tehát a többiből? erre az a feleletem, semmi; ott semmistül az meg helyben, a hová letétetett, megsárgul egymásután és összezsugorodva szárad el. Fel is tűnik az egy tekintetre, annál is inkább, miután többnyire lehet itt-ott egy egészen friss közbe helyezett fehér petét is látni. Ezt a méheknek ösztönszerűleg éreznők is kell, azért is rakják petéiket olyan nagy számmal, azért is vállalkozik peterakásra — kevés kivétellel mindannya — utóbbi időben.

Visszatérve ama fennebb közbeszurt megjegyzésemre, hogy t. i. az ályánás családoktól kikerült lépek igen is hasznavehetőek. Nagyon sokat törtem én a felett a fejemet, a míg végre reájöttem, hogyan lehetne a szüzen nemző anyák által tömötten törpeherékkel befiasított szép fiatal dolgozó sejtek, fiatal here-lépek és az ályánás púpos költéseket teljesen kitakarítani; mert utóbbiak annyival is becsesebbek, mivel méh-sejtek lévén, tele is vannak himporral.

Vizbe mártottam; azután vizet készítettem mellém tálban és úgy csapkodtam bele kézzel, de mire egy-két táblából aként sikerült kitisztítani a petét s apróbb nagyobb álcákat, elázott azáltal saját ruhám és lábbelim. Tudni való tehát, hogy az ilyen eredmény nem elégíthetett ki. Számba vettem végre a vizet és a mennyire fuvóm erejétől telt, oly erővel fújtam a lépekre a vizet, és ez a mód kiverte a petéket nemcsak, hanem az álcák is hőmpölyödtek kifelé. Itt sem állhattam meg azért, mert tele lett vízzel szemem, szám, miután közelről kelle a vizet belefujni, mely vissza is csapódott. És ép ez az utolsó kísérlet vezetett a leegyszerűbb módnak fölfedezéséhez. Eszembe jutott ama kis kézi vízfecskendő, melylyel a műkertészek télen a virágházakban szokták a virág leveleiről a port letisztítani. Lehetetlennek

is tartottam, hogy az teljesen meg ne feleljen a várakozásnak, mert számtalan sok és apró lyukakon és oly erővel lehet a vizet közelről belelövöldözni a lépekbe, a hogy kívántatik. Azonnal meg is tettem a próbát és mondhatom a legkielégítőbb eredményt koronázta hosszas fáradságomat, mert csak úgy hömpölyödtek ki a legfejlettebb, kihizott here-álcák, melyek ha egyenként huzatnak ki, szinte czuppan utánok a cella. — Közöltem én ezt már 1868-ik évben egy aradi gazdasági lapban, de azt tapasztaltam, hogy külföldön inkább felfogták már eddig is eme csekélységnek látszó segédeszközt, mint drága hazánkban. Ennek tudata által érzem tehát magam ösztönözve leírni használásának módját és előnyeit. Mert úgy is általános a panasz, hogy a mézka márában nem örömet építenek a méhek.

Egy veder vagy dézsa vízbe állítunk egy 50—60 cm. hosszúságu drb deszkát véggel, melynek felső végébe két kis szegret aként verünk bele könnyedén, hogy a kimosandó fias keretet a két szegre kissé hátradőlve reá akaszthassuk. A lépet, illetve a fiasítást aztán letetejezzük éles késsel a mint kell, de vigyázva, hogy be ne hajóljának a czellák nyílásai; azután a fecskendőt tele szivatva vízzel, addig puskázunk bele, a míg látjuk, hogy már kitisztult, visszarázunk aztán a vizet belőle a dézsába, és megfordítva a lépet, a másik oldalát is kitakarítjuk. Mondhatom, hogy ki is tisztul így minden a mi legfontosabb. Az érett fiasítás ugyan nem jó ki a vízzel, de azazal nem is kell törődni, mert azt ki is lehet rázni és ha nem is elég, hogy meg van semmisítve, azt könnyebben kihuzgálják a méhek is.

Ez a vízfecskendő annyira lényeges, hogy nem volna szabad hiányzania egy okszerűen berendezett 10 családos méhtelepéből sem. Van ilyen méhtelep N.-Enyeden is, megláttam benne a fecskendőt, azonnal kérdést is tettem, hogy t. i. mire használják? azt válaszolták, hogy jó az locsolni, ha kijő a raj.

Elég, hogy birtokában vannak oly megbecsülhetlen segédeszköznek, melynek célját sem ősmerik. Sok szép lépet meg lehet azzal menteni a mézkamara számára; sőt midőn már a költőtér be van építve, akkor nyithatunk tért a méheknek 2—3 keret herelépnek való beépítésére. És azzal határtalan örömet szerezvén méheinknek, határtalan tevékenységre ösztönöztük, gyorsan dologhoz is látnak és mire kiépültek a lépek, be is petézte azt az anya, de azt kimosni módunkban áll és nyerhetünk lépet a mézkamarának, természetes és hófehéret, csak nem szabad késni, ki kell azt venni mielőtt becsinálnák a herefiasítást, mert akkor sárga lesz a lép, de azért is, hogy inkább másik lépet építtessünk azzal az erővel, a míg a hereálcákat ápolnók.

Ábend András.

A természet nyugvó szakában működnek-e a méhek?

Tapasztalatok nyomán tudjuk, hogy a téli évszakban sem pihennek a méhek. Ha egy jól berendezett és jól betelelt méhcsaládot már január utolsó felében átvizsgálunk, a család nagyságához képest téli fiasításra bukkanunk.

Tehát már e megfigyelés eredménye is elegendő lenne ama valóság bebizonyítására, hogy a méhek a természet nyugvó szakában sem léteznek tétlenül.

De menjünk tovább s lássuk, hogy még mit végeznek a család tagjai a téli fiasítás következtében?

Az anyaméh, ha családja jólétnek örvend, már januárba megkezdja a fiasítást vagyis a család létszáma szaporítását. Az anya és pedig a család

téli fészke közelében megkezdí peterakását. A mint az új ivadék első jelét észrevették a család tagjai, azonnal megkezdődik a vig, kedélyes, ösztönyszerű munka. Nem elég magára a petezés arra, hogy abból új ivadék váljék. Ehez megfelelő tápanyag szükségeltetik.

A tápanyag a fiasítás részére méz, virágpó (méh-kenyér) és vízből áll, miről a méhészk gondoskodik, mielőtt a téli nyugalomra elülnének s így egy némely családnál a fiasítás táplálására szükséges anyag minden időben föltalálható. A téli fiasításhoz szükséges tápanyaghoz való kellékek beszerezve lévén, s ezért a honnét megszerezhetés aggodalmaikra semmi okuk sincs.

A fiasítás táplálására szükséges anyagot a munkás méhek magokba veszik, gyomrukban ugraszólva felfőzik és ilyen állapotban, mint elkészített táplálékot ürítik minden egyes sejt petés czelláiba. A méhek eledele ugyanaz, a mit ők ivadékaiknak nyujtanak. S minő gondoskodással táplálják a kicsinyeket! A természetben tán nem is létezik gyöngédebb nevelő a méheknél a szárnyas állatok rendjében; olyanok, a melyek úgy szeretnék ivadékaikat, a mint azt a méheknél látjuk. A méh gyermekeket nem az anya neveli föl, hanem nagykorú édes testvéreik. A mint az új ivadékot a család anyja világra hozza, azon percztől kezdve a család munkás tagjai átveszik a nevelői tisztet és lankadatlanul fáradoznak kis testvéreik érdekében. Első sorban a lakjokbani hő fokot nagyobbítják, s tudjuk, hogy a nagyobb hőfok előállíthatásért több eledelt kell fogyasztaniok; továbbá szárnyaikat igen gyorsan kell lebegtetniök; a nagyobb foku meleget csakis ezen fáradságos munka alapján tudják előidézni. Az új ivadékok a 4—5-ik napon teljesen elláttatnak a főnnebb említett tápanyaggal, s itt kezdődik tulajdonképeni bábbá alakulásuk; a 10—11-ik nap minden egyes ivadék czellája tetejét vékony viaszlemezszel földik le a dajkáló testvérek s ezt azért teszik első sorban, hogy a kicsinyeknek a lak hullámzó levegője meg ne ártson, de másodsor azért, hogy az új ivadék csak akkorára fejlődjön, a mekkora a sejtek czellái, a 18—20-ik napra kis czelláik viasz-fődelét kereken kirágyják, és mint kifejlődött dolgozó méhek hagyják oda czellájokat. Látjuk ezekből, hogy a méhek a pihenő időszakban sem ülnek tétlenül.

S ha még számba vesszük azon körülményt is, hogy a méhek az eledelők fogyasztásából eredő bélsarat magukban tartják az első tisztulási kiröpülésig: elgondolhatjuk, minő kinos feszültséggel várják a tavasz első melegítő napsugarát. Egészséges család, a kaptárban semmi körülmények között sem üríti ki magát. Ezen körülmény is mutatja, hogy a természet pihenő szaka a méheknek nem nyujt valami kellemes nyugalmat, hanem inkább sanyargatásnak vannak kitéve; így sokkal fáradságosabb a természet pihenő szakát keresztül élniök, mint a nyári időszakbani látszólagos fáradhatatlan szorgalmas munkaidőt.

Kulisseky Endre.

Meghívás.

Az ország minden méhészéhez intézzük szavunkat ezen meghívással, a melylyel mindenkit, a ki méhész, vagy a méhészet iránt csak érdeklődik is, oda szeretnénk vonzani Székesfehérvárra akkor, a mikor ott a magyar méhészek IV. vándorgyűlése székkel, s a vele kapcsolatos országos méhészeti kiállításon bemutatandó lesz az is, hogy hazánk méhészete, mely egyidős magával a magyar nemzettel, mily örvendetes tőkélyre, mily szám-baveendő nemzetgazdasági tényezővé fejlődött az utóbbi időben.

S minthogy minden méhész át van hatva az időközönként meg-megújuló személyes érintkezések fontosságától; mivel mindenki meg van győződve különösen a kiállítások nagy egyéni és országos hasznáról: reményünk és erős hitünk az, hogy mindenki a tőle telhetőt megteendő arra, hogy a vándorgyűlés minél látogatottabb s a kiállítás minél fényesebb és sikerültebb legyen.

Ez okkól teljesen elegendőnek tartjuk a cél elérésére azon rövid kérelmünket, hogy mind a régi garda kipróbált harczosai, mind ügyünk ifju munkásainak életerős serege, mutassák meg e helyütt is, hogy Magyarország méhészete mire képes.

Fel tehát a közös munkára s Székesfehérvár legyen most jelszavunk! Tájékoztásul szolgáljon egyelőre a következő:

A magyarországi méhészek IV. vándorgyűlése Székesfehérvárott

1887. augusztus hó 25—28-ig.

Programm.

Augusztus 25-én, csütörtök: ismerkedési estély.

Augusztus 26-án, péntek: A vándorgyűlés és a kiállítás megnyitása. Előadások és tárgyalások. Közös ebéd; ebéd után a kiállítás megtekintése, este találkozás.

Augusztus 27-én, szombat: A tárgyalások folytatása. Délben kirándulás külön vonaton Mohára, a hol Nagys. Kempelen Imre ur vendégiszeregető házánál közös ebéd lesz.

Augusztus 28-án, vasárnap: A magyar országos méhészeti egyesület közgyűlése. Zárünnepély; a díjak kiosztása. Este: népszerű felolvasás; dalárda-produktió; táncz.

S zükség e s t u d n i v a l ó k: A kiállítani szándékolt tárgyak bejelentése külön e célra szolgáló lapokon történik; a bejelentő lapok a magyar országos méhészeti egyesület elnökségénél (Budapest, műegyetem) ingyen kaphatók.

A bitöltött bejelentő lapok legkésőbb augusztus hó 1-ére a magyarországi méhészeti egyesület elnökségéhez küldendő be. A bejelentett tárgyak pedig okvetlen augusztus 21-ére bérmentesen és a kiállítási bizott-

ságnak czimezve Székesfehérvárra küldendők. Az élő méheknek augusztus 25-én délelőtt a kiállítási helyen kell lenniök.

Minden méhesgazda s egyáltalán a méhészet minden barátja tagja lehet a vándorgyűlésnek. Az ezen tagsággal járó jogokkal *) élhet az, a ki igazolja, hogy a magy. orsz. méhészeti egyesület tagja, vagy a ki a rendező bizottságnál magát beiratván, a vándorgyűlésre külön tagsági jegyet nyer. A külön tagsági jegynek díja 1 forint.

(Ily tagsági jegyek kaphatók augusztus 26-ig az orsz. egyesület elnökségénél Budapesten, ezentul pedig a helyi bizottságnál Székesfehérvárott.)

Ingyen elszállásolásra csak az tarthat igényt, ki magát erre az orsz. méhészeti egyesület elnökségénél augusztus 15-ig bejelenti.

Budapest, 1887. május hó 16 án.

A rendező bizottság.

Vidék.

Csikszerecs, 1887. május 25.

A csikmegyei gazdasági egyesület májusi közgyűlésén megjelent Ábend András méhészeti vándortanító is. A derék veterán méhész, e gyűlésre kapott meghívás következtében eltért rendes uti tervétől, hogy részt vehessen e gyűlésen. Fel is használta a kínálkozó jó alkalmat. A megyéből összesereglett nagyszámu értelmiség előtt tartott előadást a méhészetéről. A kipróbált szakember igen érdekesen beszélt, fejtegetve a régi és új rendszer szerinti méhészkedés közötti különbséget, ismertetve a raj-készítés és átlakolás különböző módozatait, stb. Mielőtt előadásához fogott volna Ábend, el voltunk készülve egy tudományos dissertatio végighallgatására. Annál nagyobb volt meglepetésünk a rendkívül érdekes, világos előadásban hallott fejtegetések fölött. Azt hiszem, Ábend ur nemcsak a méhek felett képes uralkodni, hanem hallgatóit is biztosan meg tudja hódítani. Mindnyájan okultunk az érdekes előadás s méltán kiérdemelte a lelkes éljenzést, miben a jelen voltak egyhangulag részeltettek. Kétszeres győzelmet aratott Ábend ez uttal, mert nem csak előadása által költötte föl az általános érdeklődést, hanem hiveket szerzett a mű-méhészetnek is s ezek között magát a főispánt is meghódította. A közgyűlés Ábend urat abban a megtiszteltetésben részesíté, hogy az egylet tiszteletbeli tagjának válassza meg.

A gyűlésteremben és azon kívül, az egyesületi zászlót lobogtatva Ábend ur: valóságos toborzást művelt, és sokat köszönhetünk neki, hogy a csikmegyei méhészeti kör megalakításának eszméje közeledik a megvalósításhoz. Reméljük, hogy még ez idén m. körünk megalakul s csatlakozunk az erd.-részi méhész-egylethez, hogy egyesült erővel törekedjünk a közös cél felé!

A megalakulás további fejleményeiről annak idejében tudósítani fogom a t. szerkesztő urat.**)

Siculus.

*) Lásd a magyarországi méhészek vándorgyűlésének ügyrendjét.

***) További szives értesítését várjuk.

Szerk.

Vegyes közlemények.

— Egyleti tudósítás. Egyletünk elhatározta, hogy a méz és viasz-értékesítését fogja közvetíteni. E célból már összeköttetéseket szerzett s abban fáradozik, hogy a méhészeti terményeknek minél jobb piacot biztosítson. Termelő tagtársainkat felhívjuk, hogy annak idején értesítsék elnökségünket az eladó méz és viasz mennyiségéről, áráról (sonkolyos viaszt is, elfogadjuk) s egyszersmind közlőnyünk május havi füzetében előírt módon csomagolva, a mutatóvány küldendő be, az ár meghatározásával.

— Grand Miklós, méhészeti felügyelőt a székesfehérvári méhészegylet, május hóban tartott közgyűlésén, tiszteletbeli tagnak választotta. Üdvözljük e kitüntetés alkalmából, miben érdemének méltó elismerése nyilvánul.

— Mintaméhes a központon. Az országos méhészeti egyesület választmánya elhatározta, hogy Budapesten mintaméhest fog felállítani, melyet mindeddig nélkülözni volt kénytelen. A mintaméhes költségeit önkéntes adakozás útján szándékozik fedezni. E célból, a „M. L.“ idei 5—6. számában fölhívást tesz közzé, melyben följejtve a mintaméhes felállításának elodázhatlan szükségességét, adakozásra hívja föl a méhészet baratait.

A központi mintaméhes felállításának ügye megérdemli a meleg pártfogást. Egy méhészegylet, mintaméhes nélkül nem emelkedhetik föl teljesen feladatának színvonalára, még kevésbé nélkülözheti ezt az országos méhészegylet ott, a központon.

Felkérjük mi is olvasóinkat, a méhészet barátait, hogy önkéntes adományaikkal igyekezzenek az országos egyesületet a kitűzött cél elérésében támogatni.

Az adományok Kriesch János igazgató alelnök czimén (Budapest, mű-egyetem) küldendők.

— Abend András, m. vándortanító utazási programja junius hóra: Junius hó 7-én Kolozs-Borsán, 8-án Fehérdén, 10—11-én Keresden, 12-én Dánoson, 13-án Szász-Szt.-Lászlón, 15-én Segesvárt, 16-án Fehér-Egyházán, 17-én Szász-Kézden, 18-án Szász-Kereszturon, 19-én Szász-Budán, 20-án Rádoson, 21-én Sövénysegen, 22-én Kőhalmon, 23-án Erzsébetvárososon, 24-én Eczel-vasuti őrház 186. számnál, 26-án Medgyesen és 27-én Hosszu-Aszón. Nagy-Enyed 1887. évi junius hó 1-én, Abend András, méhészeti vándortanító.

— Beküldetett szerkesztőségünkbe. Szemmáry József, szolnok dobokamegyei gazdasági-egylet jeles titkárának 1886. évi jelentése, melyben jelentékeny tér van szentelve az okszerű méhészetnek is. Örömmel érte-

sülünk abból, hogy az egylet, a múlt évben minő nagy tevékenységet fejtett ki a méhészet terjesztése érdekében; összesen 19 méhes gazdának osztott ki ingyenes, teljesen felszerelt Bodor-féle méh-kaptárt; Göndöcs Benedek apától gyékény és kettős átmenetű kaptárokat szerzett meg; a miniszterium utján is kieszközölt 20 darab Berlepsch-kasat, melyet ingyen osztottak szét, ezenkívül közvetítette a foghási ipar üzletek által készített műkaptarak szétküldését és méhészeti termények elárúsítását. Üdvözljük a szolnok-dobokamegyei gazdasági egyesületet e majdnem páratlan, buzgó törekvésében!

— A méz tisztítása, a „Schw. Wochenschrift“ czimű folyóirat közlése szerint a mézet, a következő eljárás szerint tisztíthatjuk meg: Egy kilogramnyi mézet 4 kilogramm tiszta vízzel melegítsünk forró vízfürdőben, ezután hozzáadva 10 gramm súlyu, apró darabokra vagdalt tiszta filtráló papírt s ugyanannyi, frissen égetett s durvára tört szénport, a fennebbi módon főzzük még egy fél óráig. Huszonnégyórái csendes állás után filtráljuk le s főzzük vízfürdőbe ismét mindaddig, míg egy kilogrammra lepad. Az ekként kezelt méz szép aranyárga színű, s meg van tisztulva minden idegen anyagtól.

— Kiválóan jó mű-sejtek, és Rietscheféle sejtközfalkészítő gép kapható a Kovács Péter és fiai czég méhészeti felszerelések raktárában. Egy Rietsche-féle sejtközfalkészítő gép ára csak 6 frt 50 kr. tehát itt jutányosabban kapható mint bárhol más helyen; a sejtközfal ára különként 2 frt 20 kr.

— A zemplén kaptár, daczára annak, hogy egyletünk megrendelte és sürgette, maig sem érkezett meg. E feltűnő késésből s abból, hogy még válasz sem érkezett, azt kell következtetnünk, hogy a jutalmazott kaptár szándékosan kerül a világosságot.

Szerkesztő üzenetei.

K. J. urnak — Brassó. A deési kiállítási szabályzat és bejelentési ivekből a kívánt példányokat még június 10-én elküldtük. Lehet hogy eltévedtek a postán. Ismét küldtünk.

Sz. J. urnak — Deés. A két db. kaptár a második megrendelés vétele után azonnal elküldetett. Sajnáljuk, hogy így esett. Már gondoskodtunk, hogy jövőre ne legyen fennakadás.

D. A. urnak — Veczel. Köszönetünk mellett fogadja üdvözetünket.

J. V. urnak — Sz.-Miklós. A „M. Közlöny“ hiányzó számait megküldtük. A múlt évi folyam elfogyott, sajnáljuk, hogy kívánságát nem teljesíthettük.

M. F. urnak — Csik-Szt.-Márton. Kivánság szerint intézkedtünk. Az egyleti tagok sorába beigtattuk.

A szerkesztésért felelős: **Bodor László.**

Felügyelő bizottság: **Álbu József, Csiki J. József, Fodor Gyula, id. Hutter Samu, dr. Kömives Gerő és Szentgyörgyi Lajos.**

Ny. a M. Polgár nyomd. Kolozsvárt.

H I R D E T É S.

Az erdélyi részek legnagyobb hangszer-raktára.

KOVÁCS P. és FIAI

Kolozsvártt, fűtér 31. sz.

Diszmu-, Nürnbergi- és Gyermekjáték-üzlet.

Valódi berndorfi China-eüst és Alpacca-árak.

Nagy raktár
Vas- és eszter-
gált fa-bu-
torokból.

Revolver-töltények.

Férfi- és gyermek-
kalapok. Haris-
nyák. Utítás-
kák. Börön-
dök és Fa-
utiladák.

Fegyvertöltény hüvelyek.

Haai iparcikkék egyedüli raktára.

Méhészeti
eszközök
egyedüli raktára Kolozsvárt
és az egész erdélyi részekben.

Az Erdélyrészi Méhész-Egylet megbi-
zása következtében márczius közepétől kezd-
ve üzletemben beszerezhető lesz
mindenféle méhészeti eszköz.

Esernyők és Sétabotok.

Vadász-
és halász-
eszközökben
nagy választék.

Ugyanott kapható:
tisza viaszból készült, ki-
váló jóságú
Sejtközfal.

Gummi Felsőök.

Dohány-
zoeszközök.
Tajték és bo-
rostyánkó áruk-
ban nagy választék.

Egyedüli raktár *Arendt M. Lüttich* (Belgiumi)

Vadász-, szobafegyver és revolver-gyártmányaiából.

Hangszerekről árjegyzék ingyen és bérmentve.

Hangszerjavítások pontosan és jutányosan.